

JIŽNÍ AMERIKA

ROZLOHA: 18mil. km²

POLOHA: Z polokoule, prochází tudy rovník, od Severní Ameriky oddělena Panamskou šíjí

ČLENITOST POBŘEŽÍ: malá

V - Atlantský oceán
Z - Tichý oceán
Magalhaesuv průliv
Drakův průliv
Panamský průplav

Galapágy
Falklandy
Ohňová země
Malé Antily

POVRCH

Z - pohoří – jihoamerické **Kordillery = ANDY**

nejvyšší hora **Aconcaqua** 6959m n.m.

sníh, vrcholy přes 6000m, náhorní plošiny, četné vyhaslé i činné sopky

Chimborazo (Ekvádor), **Huascarán** (Peru),
zemětřesení

(leží zde nejvýše položené město světa **Potosí** 3976m n.m. – Bolívie)

V - **Brazilská vysočina**

S – **Guyanská vysočina**

nížiny – **Amazonská a Laplatská**

VODSTVO

AMAZONKA – největší povodí světa, nejdelší řeka světa 7025m
pramení v peruánských Andách, ústí do Atlantského
oceánu, ústí = delta 250 km široká

PARANÁ - Brazilská vysočina → záliv La Plata

PARAGUAY - přítok Paraná

ORINOCO – Guayanská vysočina → Karibské moře

MADEIRA - přítok Amazonky

RIO NEGRO - přítok Amazonky

Budování obrovských přehrad

+ čistý způsob získávání energie

- zaplavení velkých ploch země (hlavně pralesa)

Největší jezero – **Titicaca** 3800m n.m. v Andách

Četné vodopády - např. **Angelův (Venezuela, 979m)**, **Iguacu**

PODNEBÍ

- velký vliv nadmořské výšky

Mírný podnebný pás – vlivem nadmořské výšky a studených mořských proudů je chladnější než v Severní Americe

Subtropický podnebný pás – V - příjemné podnebí
Z - poušť Atacama – sucho – pobřeží

Tropický podnebný pás – velmi teplo

Rovníkový podnebný pás – horko, dusno, hodně srážek

VEGETACE

Tropické deštné lesy „AMAZONIE“

- nejrozsáhlejší lesní porost světa, bujná vegetace, světová rezervace rostlin a živočichů, vzácné dřevo (eben, mahagon, týk, palisandr)
- „plíce světa“ – produkce kyslíku
- oblast těžby dřeva
- tropické ovoce, kaučovník
- hrozba vypalování a vykácení ⇐ těžba dřeva, nerostných surovin, získávání nové zemědělské půdy

Savany - Brazilská vysočina, méně srážek

Stepi = pampy - Laplatská nížina → obilnice

Pouště - Z pobřeží - Atacama - nejsušší poušť světa
J – Patagonie - studená suchá poušť

OBYVATELSTVO JIŽNÍ AMERIKY

Osvojování Latinské Ameriky - viz článek ve škole

ETNICKÁ SKLADBA obyvatelstva

⇒ výsledek dlouhodobého procesu míšení (kolonisté, otroci, indiáni)

přes 1/2 - míšenci

1/3 - běloši - hlavně Argentina, Uruguay

1/10 - indiáni - Ekvádor, Peru, Bolívie

černoši - Brazílie

ÚŘEDNÍ ŘEČ - španělština, portugálština (Brazílie)

- kečuánština (Inkové)

ROZMÍSTĚNÍ OBYVATEL → nerovnoměrné

5% plochy - 1/2 obyvatel

1/2 plochy je neobydlená

Vysoký podíl osídlení ve velkých nadmořských výškách - 40 měst leží ve výšce nad 1000m n.m.

V Andských státech žije většina obyvatel nad 2000m n.m.

Oblasti husté koncentrace obyvatel:

- pásmo podél atlantského pobřeží (SV Brazílie → La Plata)
- podél S a SZ pobřeží
- vysokohorské plošiny a kotliny And

Latinská Amerika má velmi vysoký přirozený přírůstek ⇒ velký růst počtu obyvatel komplikuje hospodářský rozvoj a vyhrocuje sociální problémy.

Velice rychlý růst městského obyvatelstva ⇒ problémy velkoměst (bohaté a chudinské čtvrtě)

Hospodářství

Hospodářství Jižní Ameriky se formovalo po dlouhé období. Modernizace dopravy snížila ekonomickou vzdálenost od trhů Evropy a Severní Ameriky a umožnila využití dalších zdrojů a jejich vývoz.

Skladbou hospodářství se přibližuje rozvinutým zemím, ale modernizace je spojena s rostoucí zadlužeností.

Jižní Amerika má velké nerostné bohatství

- ropa, zemní plyn – Venezuela, Argentina, Brazílie
- železná ruda - Brazílie
- cín - Brazílie, Bolívie, Chile
- měď - Chile
-

Státy mají různou hospodářskou úroveň. Nejdynamičtější růst prodělávají Brazílie, Argentina, Chile.

STÁTY JIŽNÍ AMERIKY

Rozvojové země, různá hospodářská úroveň
Nejvyspělejší – Brazílie, Argentina, Chile, Uruguay

Velké nerostné bohatství.

Hlavní průmyslové oblasti - podél pobřeží a velkých měst

Státy dělíme do 4 skupin:

STÁTY V OBLASTI KARIBSKÉHO MOŘE

- Venezuela - hl. město Caracas
 - těžební průmysl - ropa
 - Kolumbie - hl. město Bogota
 - plantážní zemědělství (káva, tabák), drogy
 - úspěšná firma, známá i u nás je Chiquita
- + Guyana, Surinam, Francouzská Guyana

BRAZÍLIE

- hlavní město Brasilia + Sao Paulo, Rio de Janeiro
 - největší stát, portugalská, hodně NS, průmyslově-zemědělský stát, vývozní plodiny – káva, cukrová třtina, banány, J-chov skotu
- národní sport – fotbal - získali nejvíce titulů světových šampionátů, žlutozelené dresy
- karneval – největší brazilský festival Samby se každoročně pořádá v Riu de Janeiru
- nad městem (Rio) se tyčí na hoře socha Krista 37m vysoká a 28m široká

LAPLATSKÉ STÁTY

- Argentina - hl.město Buenos Aires („dobrý vítr“)
- příznivé podmínky pro zemědělství
 - stepi = pampy ⇒ světová obilnice
 - rozsáhlé pastviny – chov skotu a ovcí
 - vývozce obilnin a masa
 - argentinské tango

Uruguay (Montevideo), Paraguay (Asunción)

ANDSKÉ STÁTY

Ekvádor – Quito, patří mu souostroví Galapágy - želvy sloní

Peru - Lima

Bolívie – La Paz

Chile - Santiago de Chile, Guano – vývoz, trus mořských ptáků → hnojivo

Značné nerostné bohatství – drahé kovy, rudy barevných kovů

Hospodářství málo vyspělé, závislé na vývozu surovin

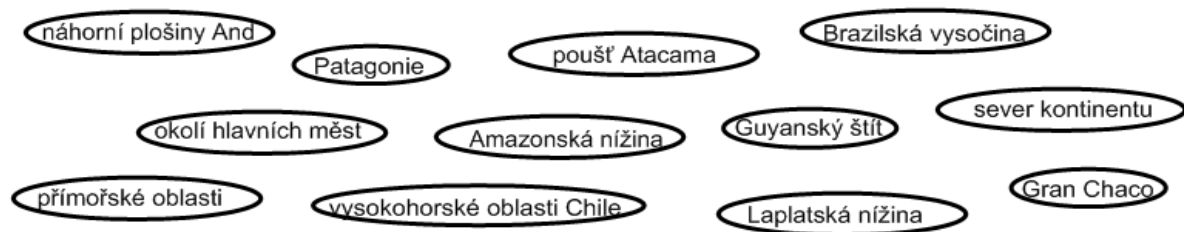
Dobré předpoklady pro cestovní ruch – množství přírodních výtvarů i atraktivních památek dávných kultur

DOBROVOLNÉ ÚKOLY

1. Rozděl oblasti Jižní Ameriky do dvou skupin - na oblasti hustě zalidněné a oblasti s nízkým osídlením.

oblasti hustě zalidněné

oblasti s nízkým osídlením

- Z dob osídlování Ameriky pochází uvedené pojmy. Vyber správné tvrzení

1. totem

- a) válečná sekera
- b) slavnostní indiánský oděv
- c) vyřezávaný dřevěný kůl
- d) kajak

2. prospektor

- a) hledač nerostů a drahých kovů
- b) indiánský policista
- c) člověk, který roznáší prospekty
- d) dozorce nad otroky na plantáži

3. plantáž

- a) jabloňový sad
- b) stará vesnická zástavba
- c) dlouhá pláž
- d) zemědělské území, kde se pěstuje jedna hlavní plodina

4. gaucho

- a) vesnický pozdrav, znamená "čau"
- b) jihoamerický pasák dobytka
- c) indiánsky "pohovka"
- d) látka používaná na hnojení

5. indián

- a) člověk, který pochází z Indie
- b) smyšlená postava ve Vinnetouovi
- c) původní obyvatel amerického kontinentu
- d) jihoamerické zvíře

6. pampa

- a) jihoamerická savana
- b) jihoamerická poušť
- c) jihoamerická louka
- d) jihoamerická step

7. koka

- a) jihoamerický keř, jehož listy obsahují drogu kokain
- b) mořský záliv
- c) indiánsky "bombon"
- d) jihoamerický stepní pták

8. kreol

- a) mořská ryba
- b) míšenec indiána a bělocha
- c) potomek indiána a Inka
- d) název karnevalu v Riu de Janeiru

9. conquistador

- a) král
- b) dobyvatel
- c) mořeplavec
- d) dělník v dole

10. El Dorado

- a) Zlatý bůh
- b) město v Brazílii
- c) jihoamerický kovboj
- d) jihoamerická řeka

1. Podtrhni správný pojem.

Původní obyvatelstvo

1. Původní obyvatelé Jižní Ameriky jsou původu:
europoidního mongoloidního negroidního
2. Původní obyvatelstvo přišlo na americký kontinent z:
severovýchodní Asie Austrálie západní Evropy
3. Původní obyvatelé byli:
obchodníci kočovníci zemědělci
4. První civilizace vznikly v:
Andách Patagonii Amazonské nížině
5. Která kultura se nazývá též umělci pouště:
Paracasové Nazcové Chavínská kultura
6. Jaká kultura pohltila ostatní andské kultury a vybuodovala největší a nejmocnější říši:
Mayové mesticové Inkové
7. Jakým jazykem mluví Inkové?
aymarština španělština kečujština
8. Označení "inka" náleželo vládci říše a v překladu znamená
měsíc zlato slunce
9. Říše Inků byla vyvrácena španělským dobyvatelem:
Pizzarem Kortézem Kolumbem
10. Hlavní město Incké říše bylo:
Cuzco La Paz Sucre

2. Zakroužkuj chybné tvrzení.

Období kolonizace

1. Kryštof Kolumbus a) objevil Ameriku.
b) se plavil na lodi Santa Maria.
c) byl angličan.
2. Evropané hledali v Americe a) platinu
b) stříbro
c) zlato
3. Indiánská civilizace vymírala důsledkem a) evropských nemocí
b) převážením do Evropy
c) alkoholu
4. Plantáže na americkém kontinentu zakládali a) Italové
b) Portugalci
c) Norové
5. Hledačům otroků pro práci na plantážích se říkalo a) bandeirantes
b) průkopníci
c) otrokáři
6. Pro práci na plantážích Evropané dováželi a) černošské obyvatelstvo z Afriky
b) asijské obyvatelstvo
c) australské aborigines